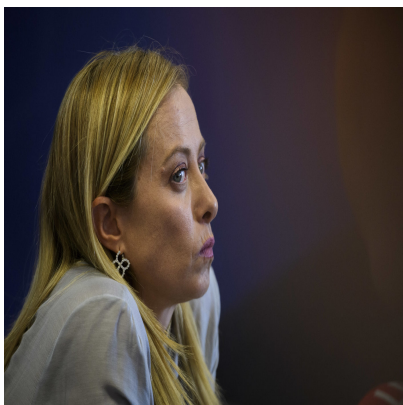

Τι θα σήμαινε η Τζόρτζια Μελόνι της Ιταλίας για την Ευρώπη

Description

Luigi Scazzieri

Οι εκλογές στην Ιταλία στις 25 Σεπτεμβρίου είναι πιθανό να οδηγήσουν σε μια δεξιά κυβέρνηση συνασπισμού, που θα αποτελείται από τους Αδελφούς της Ιταλίας της Τζόρτζια Μελόνι, τη Λέγκα του Ματέο Σαλβίνι, και τη Φόρτσα Ιτάλια του Σίλβιο Μπερλουσκόνι. Δεδομένου ότι οι Αδελφοί της Ιταλίας έχουν γίνει με διαφορά το μεγαλύτερο κόμμα της Δεξιάς, πρωθυπουργός της Ιταλίας θα αναδειχθεί κατά πάσα πιθανότητα η Τζόρτζια Μελόνι.

Οι Ευρωπαίοι και άλλοι εταίροι της Ιταλίας ανησυχούν για το τι θα μπορούσε να σημαίνει μια κυβέρνηση υπό την ηγεσία της Μελόνι για την οικονομία της Ιταλίας, για τη βιωσιμότητα του χρέους της (που ξεπερνά το 150% του ΑΕΠ), και για τη σχέση της Ιταλίας με την ΕΕ. Ο θαυμασμός του Σαλβίνι και της Μελόνι για τον Πούτιν κάνει επίσης τους παρατηρητές να ανησυχούν ότι μια δεξιά κυβέρνηση θα μπορούσε να γίνει υποχωρητική απέναντι στη Ρωσία. Και, δεδομένου του λαϊκισμού του Σαλβίνι, και του παρελθόντος της Μελόνι στο νεοφασιστικό Ιταλικό Κοινωνικό Κίνημα, υπάρχουν ανησυχίες ότι η Ιταλία θα μπορούσε να εξελιχθεί σε ένα διασπαστικό μέλος της ΕΕ, όπως η Πολωνία ή ακόμη και η Ουγγαρία.

Το παρόν άρθρο αναλύει το κοινό προεκλογικό πρόγραμμα του δεξιού συνασπισμού και τι είναι πιθανό να πράξει αν γίνει κυβέρνηση. Το πρόγραμμα υποδηλώνει ότι η Μελόνι και οι σύμμαχοί της, έχουν υιοθετήσει ένα σχετικά μετριοπαθές σύνολο πολιτικών σχετικά με την ΕΕ και την εξωτερική πολιτική, ενώ οι βασικές οικονομικές προτάσεις τους θα είναι τόσο δαπανηρές που πιθανότατα θα περικοπούν, ή θα αποσυρθούν μετά τις εκλογές.

Οικονομική πολιτική

Η οικονομική πλατφόρμα του δεξιού συνασπισμού προβλέπει μειώσεις φόρων για ιδιώτες και επιχειρήσεις, σε συνδυασμό με περισσότερες κοινωνικές δαπάνες, όπως υψηλότερες συντάξεις και επιδόματα για τις οικογένειες. Οι τρεις εταίροι δηλώνουν επίσης ότι θέλουν να αναθεωρήσουν το σχέδιο ανάκαμψης της Ιταλίας, σε συμφωνία με την ΕΕ, ώστε να διαθέσουν περισσότερους πόρους στην ενεργειακή διαφοροποίηση και να βοηθήσουν τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις να αντιμετωπίσουν τις υψηλότερες τιμές της ενέργειας.

Η εφαρμογή αυτού του προγράμματος θα ήταν ιδιαίτερα δαπανηρή και μια συνακόλουθη χαλαρή δημοσιονομική πολιτική θα οδηγούσε σε υψηλότερο κόστος δανεισμού για την Ιταλία και ίσως σε χρηματοπιστωτική κρίση. Η Μελόνι έχει επίγνωση των κινδύνων να εμφανιστεί ως σπάταλη και προσπαθεί να τονίσει ότι είναι δημοσιονομικά υπεύθυνη. Μια δεξιά κυβέρνηση είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα μείωνε ή θα ακύρωνε τις περισσότερες από τις υποσχέσεις της για δαπάνες. Αν φαίνονταν ότι θα τις υλοποιούσε, το κόστος δανεισμού της Ιταλίας θα εκτοξευόταν εν μέσω φόβων της αγοράς ότι η ΕΚΤ θα μπορούσε να σταματήσει να αγοράζει ιταλικά ομόλογα στο πλαίσιο του μηχανισμού προστασίας μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής.

Ένα άλλο ερώτημα, είναι κατά πόσον μια δεξιά κυβέρνηση θα υλοποιήσει τις θεσμικές μεταρρυθμίσεις που ανέλαβε η Ιταλία στο πλαίσιο του σχεδίου ανάκαμψης της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της μεταρρύθμισης του συστήματος δικαιοσύνης και της δημόσιας διοίκησης για να γίνουν πιο αποτελεσματικές. Επειδή τα χρήματα από το Ταμείο Ανάκαμψης της ΕΕ εκταμιεύονται σε δόσεις και συνδέονται με την επίτευξη μεταρρυθμιστικών ορόσημων, μια δεξιά κυβέρνηση θα είχε ισχυρό κίνητρο να συνεχίσει τις μεταρρυθμίσεις. Ωστόσο, μπορεί να είναι δύσκολο να επιτευχθούν όλοι οι στόχοι.

Η Ευρωπαϊκή πολιτική της Ιταλίας

Οι Αδελφοί της Ιταλίας και η Λέγκα, έχουν και τα δύο ευρωσκεπτικιστική θεώρηση και στο παρελθόν έπαιξαν με την ιδέα της εξόδου από το ευρώ. Όμως, οι πρώτες κιάλας

γραμμές του προγράμματος του συνασπισμού καθιστούν σαφές ότι είναι προσηλωμένοι στην παραμονή της Ιταλίας στην ΕΕ και ότι επιθυμούν να παραμείνουν και στην Ευρωζώνη – το πρόγραμμα καλεί ακόμη και για μια ισχυρότερη Ευρώπη στην παγκόσμια σκηνή. Παρόλα αυτά, το πρόγραμμα έχει ξεκάθαρα μια κυριαρχιστική απόχρωση: ζητεί μια πιο διεκδικητική υπεράσπιση των συμφερόντων της Ιταλίας στην ΕΕ και μια ΕΕ που θα είναι “περισσότερο πολιτική και λιγότερο γραφειοκρατική”. Το πρόγραμμα αγγίζει επίσης τη διακυβέρνηση της ευρωζώνης, την ενέργεια και τη μετανάστευση.

Όσον αφορά την οικονομική πολιτική της ΕΕ, τα δεξιά κόμματα ζητούν την αναθεώρηση του συμφώνου ανάπτυξης και σταθερότητας και τη μεταρρύθμιση της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης για να διασφαλιστεί “σταθερή και διαρκής ανάπτυξη και πλήρης απασχόληση”. Όσον αφορά την ενεργειακή πολιτική, το πρόγραμμα ξεχωρίζει την οικολογική μετάβαση ως έναν από τους κύριους τομείς όπου πρέπει να υπερασπιστούν τα εθνικά συμφέροντα της Ιταλίας, αλλά δεν παρέχει πολλές λεπτομέρειες σχετικά. Ο τομέας ευρωπαϊκής πολιτικής στον οποίο δίνει μεγαλύτερη έμφαση το πρόγραμμα, είναι η μετανάστευση. Το πρόγραμμα επικεντρώνεται στη μείωση του αριθμού των εισερχομένων στην Ευρώπη και στη μεγαλύτερη συνεργασία με τις χώρες της Βόρειας Αφρικής – που ήδη αποτελεί το επίκεντρο της πολιτικής της ΕΕ. Ζητά επίσης τη δημιουργία κέντρων επεξεργασίας που θα λειτουργούν από την ΕΕ εκτός της επικράτειας της – μια ιδέα που ο Γάλλος πρόεδρος Εμμανουέλ Μακρόν υποστήριξε στο παρελθόν.

Τα δεξιά κόμματα δεν θα επιδιώξουν την αντιπαράθεση με την ΕΕ. Ωστόσο, είναι πιθανό να υπάρξει κάποια αναταραχή στις σχέσεις, δεδομένης της ανάγκης τους να δείξουν ότι υπερασπίζονται τα εθνικά συμφέροντα της Ιταλίας. Στην οικονομική πολιτική, η φιλοδοξία της Ιταλίας για ένα πιο χαλαρό δημοσιονομικό πλαίσιο είναι απίθανο να υλοποιηθεί γρήγορα. Θα είναι επίσης δύσκολο να ολοκληρωθούν τα σχέδια της ΕΕ για μια τραπεζική ένωση. Όσον αφορά την πράσινη συμφωνία, μια δεξιά κυβέρνηση στην Ιταλία είναι πιθανό να συνταχθεί με τις κυβερνήσεις εκείνες που είναι λιγότερο πρόθυμες να δεσμευτούν για μια γρήγορη μείωση των εκπομπών.

Όσον αφορά το μεταναστευτικό, ενδέχεται να υπάρξουν σημαντικές διαφωνίες μεταξύ της Ιταλίας και των εταίρων της στην ΕΕ. Εάν η κυβέρνηση αναγκαστεί να εγκαταλείψει πολλές από τις οικονομικές πολιτικές της, μπορεί να μπει ακόμη περισσότερο στον πειρασμό να δώσει μάχες σχετικά με τη μεταναστευτική πολιτική για να δείξει ότι υπερασπίζεται τα συμφέροντα της Ιταλίας. Ενώ το πρόγραμμα του συνασπισμού δεν αναφέρει το θέμα του επιμερισμού των βαρών με άλλα κράτη-μέλη για τους μετανάστες που φτάνουν στην Ιταλία, είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς ότι μια δεξιά κυβέρνηση δεν θα πιέσει για το θέμα αυτό. Όμως, οι ριζικές μεταρρυθμίσεις του μισοφτιαγμένου κοινού

συστήματος ασύλου της ΕΕ θα παραμείνουν δυσπρόσιτες.

Όσον αφορά το κράτος δικαίου και τη θεσμική μεταρρύθμιση της ΕΕ, μια δεξιά κυβέρνηση στην Ιταλία θα μπορούσε να προβάλει εμπόδια. Ένας δεξιός συνασπισμός θα ήταν ήπιος στη συζήτηση για το κράτος δικαίου της ΕΕ και θα εντασσόταν στις τάξεις εκείνων των κρατών μελών που δεν είναι πρόθυμα να πιέσουν σκληρά την Πολωνία και την Ουγγαρία. Και μια δεξιά κυβέρνηση δεν θα ενθουσιαζόταν με τις θεσμικές μεταρρυθμίσεις της ΕΕ που φαίνεται να αποδυναμώνουν την εθνική κυριαρχία, όπως η επέκταση της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία σε περισσότερους τομείς πολιτικής, όπως προτείνουν ο Μακρόν και ο Γερμανός καγκελάριος Όλαφ Σολτς.

Εξωτερική πολιτική

Το σκέλος της εξωτερικής πολιτικής του προγράμματος του συνασπισμού έχει σχεδιαστεί για να διασκεδάσει τις ανησυχίες ότι η Ιταλία θα γίνει φιλορωσική. Τονίζεται ότι η Ιταλία θα παραμείνει σταθερά προσκολλημένη στο ΝΑΤΟ και ότι θα αυξήσει τις αμυντικές της δαπάνες για να εκπληρώσει τους νατοϊκούς στόχους. Τα δεξιά κόμματα λένε ακόμα ότι θα συνεχίσουν να υποστηρίζουν την Ουκρανία απέναντι στην εισβολή της Ρωσίας, ενώ δεσμεύονται ταυτόχρονα να υποστηρίξουν όλες τις διπλωματικές πρωτοβουλίες για τον τερματισμό της σύγκρουσης.

Οι φόβοι ότι η Ιταλία θα μπορούσε να λειτουργήσει ως δούρειος ίππος για τη Ρωσία είναι άστοχοι. Είναι αλήθεια ότι τόσο ο Σαλβίνι όσο και η Μελόνι έχουν εκφράσει ανοιχτά τον θαυμασμό τους για τον Πούτιν στο παρελθόν. Μετά την εισβολή του Πούτιν, ο Σαλβίνι έχει επικρίνει τις κυρώσεις της ΕΕ κατά της Ρωσίας, λέγοντας ότι τα όπλα παρατείνουν τη σύγκρουση και ότι οι κυρώσεις πλήττουν περισσότερο την Ευρώπη παρά τη Ρωσία. Αλλά είναι απίθανο η θέση της Ιταλίας για τη Ρωσία να αλλάξει πολύ. Ένας λόγος είναι ότι τόσο η Φόρτσα Ιτάλια όσο και οι Αδελφοί της Ιταλίας είναι έντονα φιλονατοϊκοί και ατλαντιστές στις αντιλήψεις τους. Η Μελόνι υποστήριξε τον Ντράγκι υπέρ της Ουκρανίας, συμπεριλαμβανομένης της στρατιωτικής βοήθειας, παρόλο που ήταν στην αντιπολίτευση. Είναι εξαιρετικά απίθανο η Ιταλία να έρθει σε ρήξη με τη δυτική ομοφωνία, καθώς η άσκηση βέτο στις κυρώσεις θα κατέστρεφε τις σχέσεις με τους περισσότερους εταίρους της Ιταλίας στην ΕΕ και με τις ΗΠΑ.

Ωστόσο, αν και μια δεξιά κυβέρνηση δεν θα ήταν πιθανό να αλλάξει ριζικά τη στάση της Ιταλίας έναντι της Ρωσίας, η παρουσία της Λίγκας πιθανόν να κάνει τη νέα κυβέρνηση πιο υποχωρητική έναντι της Ρωσίας. Μια δεξιόστροφη κυβέρνηση θα ήταν πιο επιφυλακτική στην επιβολή πρόσθετων κυρώσεων. Όσον αφορά τη στρατιωτική υποστήριξη προς την Ουκρανία, η Λίγκα είναι επιφυλακτική απέναντι στις παραδόσεις

όπλων.

Το πρόγραμμα του συνασπισμού δεν αναφέρεται στην Κίνα ή στη διεύρυνση της ΕΕ. Ένας δεξιός συνασπισμός όμως, δεν θα ευνοούσε την ανοιχτή αντιπαράθεση με την Κίνα, αλλά θα υποστήριζε σχετικά σκληρές πολιτικές για την αντιμετώπιση των κινεζικών εμπορικών πρακτικών που θεωρούνται αθέμιτες. Όσον αφορά τη διεύρυνση, μια δεξιά κυβέρνηση δεν θα ήταν ενθουσιώδης. Αλλά αυτό δεν θα έκανε πραγματική διαφορά στην πολιτική της ΕΕ, δεδομένου ότι οι υποψήφιες χώρες θα πρέπει ακόμη να υλοποιήσουν σημαντικές εσωτερικές μεταρρυθμίσεις προτού η ΕΕ συμφωνήσει στην ένταξή τους.

Συμπέρασμα

Μια δεξιά κυβέρνηση, με επίκεντρο τους Αδελφούς της Ιταλίας, θα μείωνε την επιρροή της χώρας στην ΕΕ και θα καθιστούσε τις σχέσεις Ιταλίας-ΕΕ πιο ταραχώδεις. Αλλά η Ιταλία δεν θα γινόταν μια νέα Πολωνία ή μια Ουγγαρία. Το πρόγραμμα του συνασπισμού δείχνει ότι μια δεξιά κυβέρνηση θα ήταν πολύ λιγότερο συγκρουσιακή με τους εταίρους της στην ΕΕ και το NATO απ' ό,τι η Μαρίν Λεπέν στο δικό της γαλλικό προεκλογικό μανιφέστο. Και μια δεξιά κυβέρνηση μπορεί να μην κρατήσει την εξουσία για πολύ καιρό. Η κυβέρνηση θα πρέπει να διαχειρισθεί τη χώρα κατά τη διάρκεια ενός δύσκολου χειμώνα και να λάβει δύσκολες πολιτικές αποφάσεις. Οι εσωτερικές διαμάχες εντός του συνασπισμού είναι σχεδόν αναπόφευκτες – θα μπορούσε εύκολα να καταρρεύσει και να αντικατασταθεί από έναν διαφορετικό συνδυασμό κομμάτων.

Ο Luigi Scazzieri είναι ανώτερος ερευνητής στο Κέντρο Ευρωπαϊκής Μεταρρύθμισης (Centre for European Reform). Το κείμενο αναδημοσιεύεται στο Μπλοκ της Εταιρίας Κυπριακών Οικονομικών Μελετών (Cyprus Economic Society) με την άδεια του συγγραφέα.